

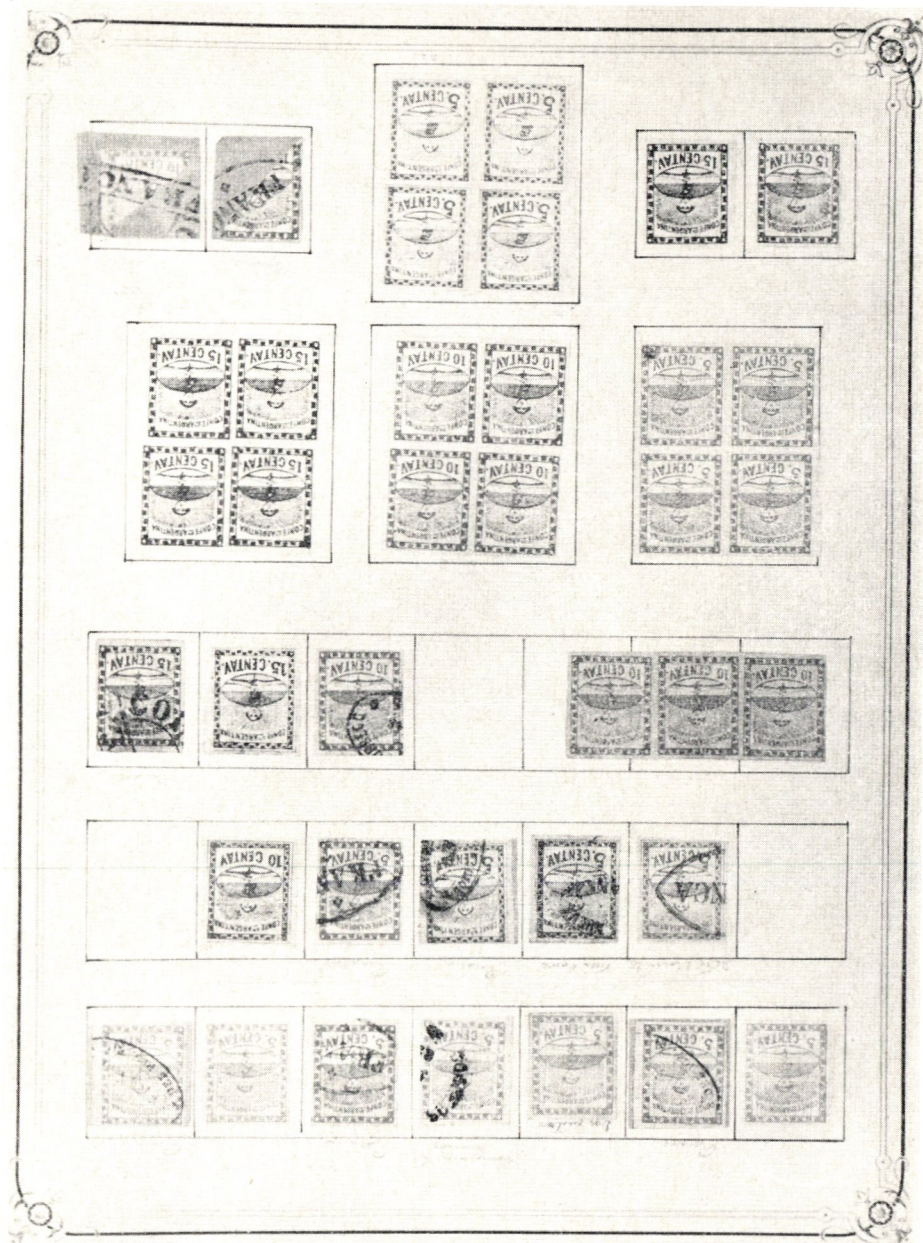
EN ÖVERSIKT ÖVER DE SYDAMERIKANSKA STATERNAS FRIMÄRKEN I MINISTER A. PAULINS DONATION TILL POSTMUSEUM

Av Nils Färnström

Postmuseum har flera mycket värdefulla samlingar, som donerats till museet av framstående filatelister. Det är samlingar från hela världen, en del mycket specialiserade, vilka i förening med det utomordentliga biblioteket utgör en källa av oskattbart värde för filatelistisk forskning.

Ett synnerligen förnämligt tillskott till museets samlingar av frimärken utgör den Paulinska donationen, eftersom det är en helavärldenssamling av stora mått, en i vissa avsnitt specialiserad katalogsamling. Axel Paulin, som var född år 1877 och gick ur tiden 1957, var diplomat och verksam i olika huvudstäder i Sydamerika, och han byggde under sina sydamerikaår upp en praktiskt taget komplett samling eller rättare sagt samlingar av såväl Sydamerikas klassiska märken som modernare emissioner. Valda delar av dessa sydamerikasamlingar var utställda på museet under våren 1961.

Kvalitetsmässigt sett är Paulins sydamerikakollektioner liksom de andra avsnitten i hans stora generalsamling givetvis en smula ojämna — det är ofrånkomligt när det gäller en helavärldenssamling av så stora mått. Men trots detta finner man att kvaliteten ändå i stort sett är ovanligt god, och hans samlingar rymmer många utsökta objekt. Sydamerika har i många år varit en försummad världsdel filatelistiskt sett — inte bara här hemma utan i hela världen delvis beroende på bristen på goda handböcker om de olika ländernas märken och på den omständigheten att de flesta seriösa filatelister varit verksamma i Europa och i USA. Det är ju helt naturligt att dessa i allmänhet koncentrerat sitt intresse på det egna landets eller närgränsande länders filateli. Katalognoteringarna när det gäller klassiskt material ger sålunda i

En intressant albumsida med de primitiva »solansiktena» från Argentina.

Omvänd mittbild är inte alltför ovanligt feltryck i Sydamerika. De här tre valörerna från Argentina är både autentiska och sällsynta.

många fall en felaktig bild av detta materials sällsynthet, en omständighet som förklarar varför många mycket sällsynta sydamerikanska objekt än i dag är så relativt lågt noterade. De är inte föremål för samma efterfrågan som många mycket vanligare europeiska eller nordamerikanska märken.

Man märker emellertid nu en tydlig tendens till ökat intresse för sydamerikansk filateli, och detta gäller exempelvis sådana länder som Brasilien och Chile men även en del andra. När det gäller vissa första emissioner är det numera mycket svårt att komma över fullgott material. Framförallt gäller detta märken på helbrev.

Paulins samlingar innehåller mycket få brev eller brevfronter likaså par eller block. I regel har han nöjt sig med ett exemplar av varje märke, men i en del fall har han i viss mån specialiserat sig genom att skaffa nyanser eller stämplat. Detta tycks emellertid mera ha skett på en slump — i den mån han kommit över material. Någon målmedveten specialisering kan man inte tala om.

Om man sålunda ser på hans Argentinasamling, finner man att han lagt upp en rätt rikhaltig kollektion av de första primitiva och mycket intressanta »solansikten» 5, 10 och 15 c. 1858. Där finns både några block och olika stämplat samt halverade märken. I obegagnat skick är dessa märken rätt vanliga men begagnade noteras de relativt högt. Av denna anledning finns det också ofta sådana märken i handeln, som försetts med falska stämplat. Till de dyraste och mest eftersökta argentinaobjekten hör de otandade Rivadavia-märkena framförallt 1864 års emission, av vilken 5c. och 15c.-valörerna finns representerade.

Andra rariteter är 1899—1900 års 1, 5 och 10 c. med omvänd mittbild. Såväl dessa som 1910 års märken med omvänd mittbild finns i samlingen. De hör till de avgjort sällsynta objekten när det gäller sydamerikanska feltryck. För övrigt finner man i Argentinasamlingen flera intressanta avarter såsom omvända och dubbla påtryck, tandningsvarianter, färgprov på kartongpapper m.m.

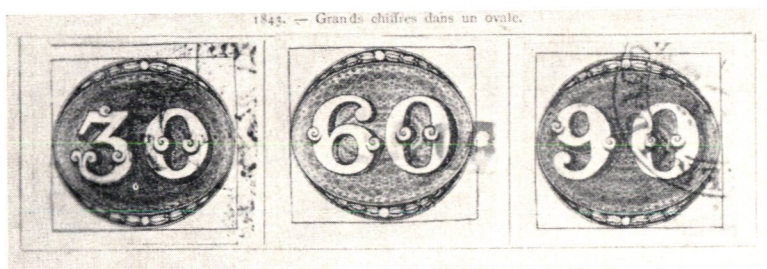
Ett blad med Buenos Aires fascinerande märken ingår också. Framförallt de små skeppsmärkena är mycket eftersökta och oerhört svåra att komma över i god kondition, då mellanrummen mellan märkena i arket var ytterst små, vilket gör att man sällan finner absolut fullrandiga exemplar. Paulin hade lyckats få tag i samtliga valörer, sålunda även de värdefulla 4 och 5 pesos i hygglig kvalitet.

Buenos Aires skeppsmärken är fascinerande och eftersökta objekt. Det är mycket svårt att få dem fullrandiga.

Om Paulins Bolivia är inte så mycket att säga annat än att där finns praktiskt taget alla valörer av de första emissionerna. Kondormärkena är bara representerade med enstaka exemplar utan något försök till specialisering, men Postmuseum har ju förut den förnämliga Lagerlöfska samlingen av just dessa märken med både stora block och helkartor.

Paulins samling Brasilien är också mycket komplett. Där finns första emissionens attraktiva och eftersökta »oxögon» — 30, 60 och 90 reis i två tryckupplagor samt alla »getögonen». Av de senare är framförallt

De välkända och populära »oxögonen» från Brasilien — landets första emission. Paulins serie är som synes i utsökt kondition — fullrandig och lätt stämplad.

300 och 600 r. med lutande siffror mycket svåra att få tag i, och de noteras mycket högt i katalogerna. Vidare finner man hela raden av Dom Pedro-märkena, de trivsamma porträttmärkena samt de tvåfärgade märkena med frihetshuvudet m.m.

Chile är också något specialiserat vad beträffar Kolumbusmärkena — de första otandade emissionerna. I samlingen ingår bl.a. en del halverade märken på brevstycke och av senare emissioner en del märken med övertrycksfel.

De otandade Kolumbusmärkena utgör med sin rikedom på nyanser och olika tryck ett mycket intressant studiefält, särskilt 1854 års litografiska tryck 5c. med de olika överföringsfel, som förekommer på detta märke. Av nyanserna på den tidigare tryckupplagan, 1854 års Desmadryl-tryck utfört i Santiago, är den typiskt kastanjebruna oerhört sällsynt och i förhållande till sin sällsynthetsgrad för lågt noterad i katalogerna.

Columbia med sina olika stater eller departement utgör ett fascinerande men väl vidlyftigt område, som säkert verkat i viss mån avskräckande på många samlare. De vackraste och kanske intressantaste mär-

kena från detta land är väl 1861 års emission — Nya Granadas förenta stater. Paulins samling inkluderar såväl dessa som ett mycket stort antal av övriga Columbia-märken. Även Ecuadors första emissioner är kompletta.

Av särskilt stort intresse är Paulins Paraguaysamling som är ovanligt representativ med flera av de — i äkta skick — sällsynta övertrycks-

Några av Paraguays originella lejonmärken av de första emissionerna. Det provisoriska märket med 5:an är ofta falsket. Av de här avbildade fyra märkena är ett troligen försett med falsket påtryck. Även ett av de andra märkena är tveivelaktigt.

märkena och då i första hand 1878 års 5c. Överhuvudtaget är det numera mycket svårt att komma över en del av dessa märken från Paraguay, speciellt 2 och 3 reales av 1870 års emission. Av 1 real, alltså Paraguay nummer 1, trycktes 20.000 exemplar men av valörerna 2 och 3 reales betydligt mindre. Av 1 real fanns emellertid en rätt stor restupplaga — år 1890 hade Paraguays postverk cirka 7.000 obegagnade exemplar i sitt arkiv. Detta märke är sålunda relativt vanligt medan speciellt 3 reales är sällsynt.

Märket är mycket attraktivt med sin lustiga bild av ett stående lejon med en stång och den frygiska mössan i toppen. Som fallet är med flera sydamerikanska stater finns det ingen modern litteratur om Paraguays frimärken. Det enda arbete som är av någon betydelse är Charles J. Phillips »The stamps of Paraguay», vilket utkom år 1912.

1878 års övertrycksemission 5c på 1, 2 och 3 reales är en svår emission, framförallt av den anledningen att det finns så många förfälskningar. Siffran 5 påtrycktes i både svart och blått. De flesta av dessa övertrycksmärken, som förekommer i marknaden, är falsifikat.

Perus första frimärken finns alla med i Paulins samling utom feltrycket 1/2 peso rosa istället för gul av 1858 års emission. De två första skeppsmärkena utgivna av Pacific Steam Navigation Co. är representerade jämte de ej emitterade två valörerna i olika färger. Dessa båda skeppsmärken 1r. och 2r. hör till Sydamerikas attraktivaste märken, och det är inte lätt att komma över dem i felfritt och fullrandigt skick.

Uruguays äldre emissioner är också i det närmaste kompletta med vackra exemplar av Diligencias — den första emissionen. Det dyraste om ock ej sällsyntaste av dessa märken är 60c typ 2, utgivet år 1857. Men även av det i felfritt skick utomordentligt sällsynta 60c typ 1 (1856) har Paulin lyckats få tag i ett mycket presentabelt exemplar.

Av senare emissioner förekommer ett par valörer i helkartor — det är nu inga sällsynta märken — 1882 års 1c. och 2c. Egendomligt nog finns det av båda dessa valörer — trots att det är billiga märken — både otandade och tandade falsifikat. I helkartor torde dessa märken emellertid vara högst ovanliga.

Rariteter av mera dubiöst slag är de exemplar av 1908 års emission med omvänd mittbild, som sitter i samlingen. Där finns sålunda de tre valörerna 1, 2 och 5c. med omvänd båt. Dessa »feltryck» är t.ex. katalogiserade i Stanley Gibbons, men man anser att de helt enkelt är beställningsgjorda rariteter, som avsiktligt framställts på frimärkstryckeriet i Montevideo.

Om Venezuela är ej mycket att säga annat än att även detta avsnitt i Paulins Sydamerika är väl representerat katalogmässigt sett. Bl.a. har han fått ihop en hel del olika skeppsmärken av 1903 års emission.

Av Mellanamerikas stater är t.ex. Guatemala och Mexico väl representerade. I Guatemala-samlingen finns t.ex. det välkända feltrycket med den omvända papegojan (1881) och i Mexico-samlingen finner man en hel del av dessa märken med olika distriktpåtryck. Det är ju ett ofantligt stort område för specialisten.

Dessa korta rader ger nu en högst ofullständig bild av Axel Paulins Sydamerika men att här gå in på en detaljbeskrivning skulle föra för långt. Avsikten med dem är därför endast att fästa uppmärksamheten på denna ovanligt stora katalogsamling, som i sitt slag torde vara ganska enastående och vars make i varje fall ej finns i vårt land. I den

mån intresset för Sydamerika kan tänkas öka även hos oss, har den, som ger sig in på ett eller flera av de sydamerikanska länderna, här möjligheter att få en överblick över ett oerhört stort och i vissa delar sällsynt och svåröverkomligt material. Man måste emellertid beklaga att Paulin ej var intresserad av »helbrevs»-samlande då just Sydamerikas frimärken på hela kuvert är ett synnerligen intressant samlingsområde. Många av de ganska lågt noterade äldre emissionerna av Sydamerikas frimärken är mycket sällsynta på kuvert samtidigt som de i detta skick utgör i många fall enastående attraktiva objekt. Om man t.ex. ser på ett sådant land som Guatemala, finner man att många billiga frimärken därifrån är stora rariteter på »helbrev»-objekt, som man sällan eller aldrig ser. På den tid som Paulin byggde upp sina sydamerikanska samlingar på ort och ställe var det emellertid säkert inte omöjligt att komma över många sådana brev vilka i dag ytterst sällan förekommer i marknaden.